

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.

Torsdag den 7. april 2011

Danmarks Jægerforbund Indsigelse/Høringsvar til offentlig høring af Statens Natura 2000-planer

Som formand fremsender jeg hermed Danmarks Jægerforbund's (DJ's) generelle høringssvar til landets 246 Natura 2000-planer.

Der skal ikke herske tvivl om, at Danmarks Jægerforbund støtter en indsats, der har fokus på at sikre og forbedre naturen og biodiversiteten. Natura 2000-planerne trækker de første streger til en nødvendig indsats i de dele af landet, som er udpeget som EF-Habitat- eller fuglebeskyttelsesområde.

Vi har desuden med tilfredshed bemærket os, at EU-kommissionen ikke ser nogen modsætning mellem udøvelse af jagt og opnåelse af Natura2000 områdernes målsætninger, så længe jagten foregår på et bæredygtigt grundlag.

Danmarks Jægerforbund havde dog gerne set, at fastsættelsen af målsætningerne for Natura2000 områderne havde været udsat for en bred borgerinddragelse herunder i forhold til de forskellige organisationer, så målsætningerne havde været bedre underbygget!

Forstyrrelser og jagt

Danmarks Jægerforbund anerkender forstyrrelse generelt som et fokusområde og dermed også dokumenterede behov for stedvis indsats mod forstyrrelse inkl. evt. jagtmæssig forstyrrelse. Det er relevant at vurdere alle påvirkningsfaktorerers effekt og væsentlighed - og derfor også jagt i de tilfælde den kan være en potentiel trussel mod områdernes udpegningsgrundlag. Danmarks Jægerforbund indgår i sådanne tilfælde gerne konstruktivt i konkrete vurderinger og i den endelige udmøntning af naturplanen.

Danmarks Jægerforbund anerkender imidlertid *ikke* en udokumenteret, generel retorik som antyder, at jagt generelt er en trussel mod opnåelse af gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget i f.eks. EF-Fuglebeskyttelsesområderne.

Danmarks Jægerforbund forventer, at den indsats og handling som iværksættes, sker på baggrund af reel viden om status for områdernes udpegningsgrundlag og ikke som angivet i en del af planerne på baggrund af gisninger, hypoteser og forudfattede meninger.

Baggrund - forstyrrelse

Danmarks Jægerforbund gør opmærksom på, at jagt **IKKE** finder sted i vandfuglenes yngle- og fældningsperioder, og således ikke indgår i det mulige trusselsbillede for ynglefugle. Jagt og dermed jagtlig forstyrrelse finder heller ikke sted i forårsmånederne, hvor den dokumenterede primære opbygning af vandfuglenes kropslige biomasse finder sted (f.eks. lysbuget knortegås v. Preben Clausen - DMU).

Danmarks Jægerforbund mener *ikke*, at det er sagligt og rimeligt at anføre jagtlig forstyrrelse som en trussel med mindre der er dokumentation for, at jagt er en væsentlig trussel mod opnåelse af gunstig bevaringsstatus for bestande opført på udpegningsgrundlaget.

Der *er* allerede etableret væsentlige jagtmæssige begrænsninger i fuglebeskyttelsesområderne i form af reservater, jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder, jagttider, begrænsninger i tidspunkter på dagen og ugen, begrænsning af motorbådsjagt osv.

Udøvelse af jagt i Danmark er også allerede på nuværende tidspunkt baseret på saglige undersøgelser ved bl.a. DMU, og der er foretaget vurderinger af bestandenes bæreevne og bevaringsstatus. DMU har helt aktuelt konstateret, at reservaterne i Danmark virker efter hensigten, og at der ikke blot er konstateret flere fugle i reservaterne, men de opholder sig også længere tid i områderne. Dette har samtidig medført det gavnlige, at jægerne har fået større jagtudbytte af såvel arterne på udpegningsgrundlaget som af de øvrige jagtbare arter, der opholder sig i områderne.

Herved må det være fastslået, at den danske forvaltning af fuglebeskyttelsesområderne til fulde lever op til sine beskyttelsesmålsætninger samtidig med, at der udøves jagt i dele af områderne. Den danske forvaltning bliver da også af EU-kommissionen fremhævet som eksemplarisk for den europæiske forvaltning af trækfuglebestandene.

Danmarks Jægerforbund skal i den forbindelse gøre det helt klart, at vildtforvaltning i Danmark baserer sig på vildtbestande og ikke på enkelt-individer. Forstyrrelser skal derfor måles/vurderes ud fra bestandsniveau og ikke i forhold til enkelt-individer.

Jf. ”Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning” findes kun én jagtbar art på listen over ”Truede naturtyper og arter” (bilag 2): edderfugl. Det er sandt, at bestandene er i tilbagegang, men det er diskutabelt om der er tale om en truet art! Den danske vinterbestand er netop på ca. 600.000 individer.

DMU’s faglige rapport nr. 742 af 2009 - ”Vildtbestande og jagttider i Danmark: Det biologiske grundlag for jagttidsrevisionen 2010” fastslår følgende:

”Edderfugl figurer ikke på listen over arter med ugunstig bevaringsstatus i ”Vejledning om jagt” og den er evalueret som ”secure” af Birdlife International (2004). Årsagen hertil er tilsyneladende, at disse to publikationer betragter den samlede europæiske bestand under ét, dvs. at ynglebestandene på Færøerne, i England, og i Vest- og Nordnorge - der alle tilsyneladende er stabile - indgår i bestandsvurderingen.”

Jagt har ingen betydning for edderfuglen i yngleperioden, men i det omfang der tilvejebringes dokumentation for, at jagt er en væsentlig årsag til artens tilbagegang/ugunstige bevaringsstatus vil der fra Danmarks Jægerforbund være vilje til at se på mulighederne for at bidrage til at hjælpe arten. Vi skal her gøre opmærksom på, at netop edderfuglehunnen pr. 1. april 2011 har fået en indskrænket jagttid i forhold til tidligere! edderfuglen er ikke i tilbagegang som dansk ynglefugl, men der ses en tilbagegang på ynglepladserne i Østersøen, hvor det primært er begrundet i øget dødelighed iblandt hunnerne med årsag i manglende fødegrundlag. Jf. DMU’s rapport 742 af 2009 fremgår det, at netop ”edderfuglen er en af de bedst undersøgte vildtarter”.

DMU fastslår endvidere, at der foreligger en konkret mulighed for, at årsagen til en del af de edderfugle der ”mangler” i de danske farvande i dag er, at edderfuglene nu overvintrer andre steder. Danmarks Jægerforbund finder, at man bør udvise forsigtighed i konklusioner omkring manglende fugle i et område, idet årsagen kan være, at fuglene har flyttet sig grundet forskellige faktorer og ikke, at fuglene generelt ”mangler” (er døde)!

Som eksempel skal vi anføre, at 70 % eller mere af den danske bestand op til ca. år 1990 yngede i 4 gamle kolonier: Stavns fjord, Saltholm, Christiansø og Mandø. 10 år senere i år 2000 var det kun 30 %, der yngede disse steder, men til gengæld var der etableret et stort antal kolonier andre steder: Odense fjord, Sydfynske Øhav, Smålandshavet etc. De nye kolonier er uden tvivl delvis etableret via udvandring fra danske kolonier og tilvandring fra de baltiske fugle.

Vi skal derfor kraftigt opfordre til, at man ser på de reelle trusler og årsager til artens tilbagegang: eutrofiering med algeopblomstring, bundvendinger og forringet fødegrundlag til følge, sygdom i bestandene (Pateurella-udbrud), prædation af ællinger fra måger, krager, mink, forstyrrelser på ynglepladserne i yngletiden mm.

DMU fastslår, at fuglekolera, parasit- og virusangreb er konsistente med billedet af en bestand, der har opnået en for høj tæthed. Med baggrund i, at netop edderfuglen har en kønsratio for gamle fugle på 70 % hanner og 30 % hunner, er jagttiderne fra 1. april 2011 tilpasset dette forhold, idet hannerne fortsat har en noget længere jagttid.

Konkrete indsigelser - forstyrrelse:

I en lang række af planerne optræder i afsnittet: ”Trusler” en overskrift med titlen: *Prædation, jagt og fiskeri*. Dette er tilfældet uanset om udpegningsgrundlaget alene består af naturtyper og ikke jagtbare ynglefugle, og uanset at der i teksten efterfølgende (med rette!) ikke står ét eneste ord om jagt. I beskrivelsen af afsnittet ”trusler” nævnes det, at ”*de oplistede trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i sammen vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus*”. Danmarks Jægerforbund finder brugen af standardoverskriften ”*Prædation, jagt og fiskeri*” for unødigt, direkte misvisende og snarere politiserende i alle de mange tilfælde, hvor jagt ikke er en reel påvirkningsfaktor som forhindrer naturtyper og/eller arters bevaringsstatus.

Danmarks Jægerforbund forventer således, at ordet ”jagt” fjernes fra overskriften i alle de tilfælde, hvor jagt ikke nævnes i den efterfølgende tekst og dermed ikke er en trussel.

En tilsvarende uhensigtsmæssig og misvisende standardskabelon benyttes i alle resuméer af planudkast” under afsnittet ”Indsats” (oversigt over de væsentligste indsatser til gennemførelse af planerne). Ved forstyrrelse er *færdsel, sejlads og jagt* altid nævnt som eksempler på forstyrrende elementer. Benævnelsen af jagt som standard-eksempeltekst i denne sammenhæng er uhensigtsmæssig, idet jagt yderst sjældent er nævnt i den enkelte Natura-2000 plan, som årsag til forstyrrelse af udpegningsgrundlaget.

Danmarks Jægerforbund forventer at standardteksten ” *færdsel, sejlads og jagt* ” i skabelonen fjernes for at undgå unødigt og direkte misvisende udstilling af jagt som en trussel mod udpegningsgrundlaget i alle de Natura 2000-områder, hvor dette er usandt/udokumenteret.

I bilag 2 i en række Natura 2000-planer fremføres jagt ligeledes pludselig, helt udokumenteret, som en væsentlig trussel for en række arter (med forslag til indsats i form af forstyrrelsesfrie områder!). Dette sker, selv om jagt på intet tidspunkt er nævnt som en trussel mod udpegningsgrundlaget i selve planteksten.

Dette er usagligt og uacceptabelt og **Danmarks Jægerforbund forventer , at disse usaglige, udokumenterede indslag fjernes fra planerne.**

Det fremstår desuden direkte usagligt, når en række planer anfører f.eks. at ”Landjagt på vandfugle udgør stedvis en betydelig trussel”. Der nedlægges individer af f.eks. pibeand og grågå, men dette sker i overensstemmelse med både EF- fuglebeskyttelsesdirektivet og vurderinger fra DMU mfl. Jagten er ikke på noget tidspunkt at regne som værende af væsentlig betydning for bestandenes bevaringsstatus. I en række planer anføres jagt som en trussel, uden at det specificeres, hvilke dele af udpegningsgrundlaget vurderingen hentyder til.

Danmarks Jægerforbund forventer derfor, at disse udokumenterede og politiserende udsagn mod jagt og jægere fjernes.

Danmarks Jægerforbund anbefaler, at der i stedet for disse udokumenterede udsagn mod jagt sættes ind mod de dokumenterede og væsentlige, negative årsager til evt. tilbagegang i bestandsstørrelser/små bestande/ugunstig bevaringsstatus: for små, for få og for dårlige levesteder og yngleområder pga. tilgroning, manglende afgræsning, afvanding, intensiv drift samt pga. ringe fødegrundlag i form af næringsbelastning af vandområder med efterfølgende bortskygning af bundvegetation, forstyrrelser på ynglepladser i yngletiden samt prædation af æg, unger og moderfugle.

Høring af Handleplanerne

Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at alle handleplaner sendes i offentlig høring. Det være både de kommunale handleplaner som udarbejdes for de privatejede arealer, samt de offentlige handleplaner som udarbejdes for arealer ejet af offentlige myndigheder, inkl. marine områder.

Danmarks Jægerforbund finder det dybt betænkeligt, at Staten tilsyneladende ikke vil sende handleplaner for de statslige marine Natura 2000-områder i høring. Det er helt uforståeligt, at der fra Statens side skelnes mellem, hvorvidt et Natura 2000-område udgøres af marine eller terrestriske arealer. Strand- og havjagt er den eneste tilbageværende jagtform, som kan udøves af jægere der ikke er ejere/lejere af bekostelige landlege jagtarealer. En stor del af DJ's medlemmer dyrker netop denne fritidsbeskæftigelse og vil derfor blive berørt af de initiativer, der indgår i en marin Natura 2000-handleplan. Det grænser således til diskriminering af ikke bare en stor gruppe jægere, men også andre befolkningsgrupper med interesse i/eller udøvelse af fritidsaktiviteter til vands.

EU har tidligere betydet vigtigheden i, at naturbrugerne i langt højere grad bør og skal inddrages i fastlæggelse af målsætningerne i Natur- og vandplanerne. Jægerforbundet skal derfor stærkt opfordre til, at også denne andel af Natura 2000-handleplanerne udsendes i offentlig høring.

Økonomi/ressourcer

Planerne fremstår særdeles ambitiøse med reference til den korte tidsplan og de væsentlige udgifter, der især i kommunerne må være forbundet med planernes udarbejdelse og gennemførelse. Danmarks Jægerforbund noterer sig, at der ikke på

Natura 2000-området er afsat midler til det administrative arbejde med udarbejdelse og udførelse af planerne. Vi vurderer dette til at være problematisk.

De fleste Natura 2000-områder er privatejede med overordentlig mange lodsejere og brugere (inkl. jægere), som hver især ejer/bruger mindre delarealer. Habitatnaturtyperne ligger spredt og er ofte små enkeltarealer med en gennemsnitsstørrelse under 1 ha. Det er således nødvendigt, at forvaltningsindsatsen koordineres som et samarbejde mellem flere ejere og brugere. Det er derfor meget afgørende, hvorvidt der er tilstrækkelige ressourcer til at få truffet holdbare, frivillige aftaler om indsats og naturpleje samt hvorvidt der er midler til udbetaling af erstatninger/og kompensation, når og hvis lodsejerne ikke ønsker at indgå i de frivillige aftaler.

Danmarks Jægerforbund forudser, at succesfuld Natura 2000-planlægning betinges af, at tilskudsordningerne bliver tilstrækkelig langsigtede og attraktive for lodsejere og brugere/jægere.

Kun herved kan det forventes, at tilslutningen bliver udbredt i Natura 2000-områderne, og at handling/naturpleje kan gennemføres netop der, hvor behovet for en indsats er størst.

Vidensgrundlag

Det er helt afgørende, at beslutning om handling gennemføres på et dokumenteret vidensgrundlag, i overensstemmende med hensigten om at skabe gunstig bevaringsstatus for områdets udpegningsgrundlag, i pagt med lodsejere og jagtudøvere.

Danmarks Jægerforbund ønsker sikkerhed for, at der ikke gennemføres tilfældige, jagtlige indgreb i form af begrænsninger som en symptombehandling uden dokumentation i form af egentlige, videnskabelige undersøgelser og uden tilstrækkelig indsats mod de egentlige årsager til ugunstig bevaringsstatus.

Danmarks Jægerforbund bifalder den standardiserede metode og proces til kortlægning og tilstandsvurdering af habitatnaturtyper, og ønsker et tilsvarende gennemskueligt, objektivt og reproducerbart system til vurdering af levesteder og bestande af fugle- og habitatarter.

Det er på nuværende tidspunkt meget vanskeligt at danne sig et reelt overblik over habitat- og fuglearternes forekomst. Søger man på arterne i Miljøportalen /Naturdatabasen, er der flere arter, der ikke kan findes. Det er endvidere særdeles vanskeligt/ tidskrævende at downloade data og danne sig et overblik over elementer som arternes nuværende levesteder, potentielle levesteder og potentielle naturarealer osv. Dette skaber naturligvis visse begrænsninger i forhold til at kommentere på de specifikke plantiltag og den vurderede bevaringsprognose.

Der bør kunne skabes et lettilgængeligt, samlet udtræk for alle Natura 2000-områder i DK, med arternes levesteder, tidligere levesteder, velegnede ynglepladser, potentielle levesteder og naturtyper osv.

Synergi mellem vand- og naturplanerne

Danmarks Jægerforbund opfordrer til se nærmere på mulighederne for at opnå synergistiske effekter mellem vand- og naturplanerne i forbindelse med nedsættelse af næringsbelastning af vandområder.

Som tidligere nævnt ser Danmarks Jægerforbund forringelse af fødegrundlaget i vandområder som en meget væsentlig årsag til ugunstig prognose for en række fuglearter.

I mange marine fjorde og bugter (som ofte er fuglebeskyttelsesområder) vil den nødvendige indsats for at sikre gunstig bevaringsstatus i områderne ofte have samme karakter, som den indsats, der er nødvendig for at opnå god økologisk tilstand i vandområderne. Der bør foretages en målrettet grundig, geografisk analyse af, hvor og i hvilket omfang vandplanerne kan spille positivt sammen med Natura 2000-planerne.

Danmarks Jægerforbund opfordrer endvidere til, at der i forbindelse med evt. udlægning af randzoner i højere grad tænkes på muligheder ved synergi mellem vand- og naturplanerne.

I det omfang der gennemføres krav om udlægning af min. 10 m randzoner langs vandløb og søer (mod rimelig kompensation til lodsejeren naturligtvis), kunne disse randzoner ”efterlades” til fri succession. Herved kompenseres, med tiden, i nogen grad for de forventet ryddede og permanent plejede arealer. Til gengæld kan Danmarks Jægerforbund ikke støtte forslagene om at man planter energipile i de foreslåede 10 meters randzoner. Plantning af energipile langs vandløb vil have store uheldige biologiske og landskabelige konsekvenser. Bundvegetationen i en energipilebevoksning er meget dårligt udviklet og derfor markant ringere som levested, fouragerings- og rasteområde.

Prædation og invasive arter.

Siden udarbejdelsen af Statens Natura 2000-planer har bl.a. jægere observeret og fanget den stærkt invasive mårhund i og nær Natura2000-områder, som er levested for meget sårbare ynglefugle. Mårhunden er bl.a. registreret følgende steder: Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Harboøre/Agger Tange, Ulvedybet og Lille Vildmose. Mårhunden kan få katastrofal betydning for ynglebestande af truede terner og vadefugle på områdernes udpegningsgrundlag (f.eks. brushane, alm. ryle, dværg-, fjord-, split- og havterne).

Danmarks Jægerforbund anbefaler således, at mårhund indskrives som invasiv art i de relevante Natura 2000-planer, så der allerede i 1. planperiode kan gøres en aktiv indsats mod arten.

Det skal dog her bemærkes, at Miljøministeren i december 2010 godkendte en indsatsplan omhandlende mårhund med sigte på, at den ikke længere er ynglende i Danmark pr. 2015. Danmarks Jægerforbund og Naturstyrelsen forventer primo april 2011 i forlængelse af indsatsplanen at indgå en partnerskabsaftale for at intensivere en fælles indsats, så mårhunden ikke etablerer sig fast i områderne.

Tilsvarende skal der være skarp opmærksomhed på truslen mod sårbare ynglefugle (f.eks. arter af terner, måger, vadefugle, ænder, gæs mfl.) fra prædatorer som mink, ræv, krage og skade. Danmarks Jægerforbund mener, at listen i mange tilfælde med rette bør suppleres af vild-katte og de store mågearter (især svartbag og sølvmåge). Desuden henleder Danmarks Jægerforbund opmærksomheden på arter som nilgås og canadagås, som ganske vist ikke er prædatorer, men som ved deres aggressive adfærd kan fortrænge evt. ande- og gåsearter på udpegningsgrundlaget fra ynglepladserne.

Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at der sættes mere aktivt ind mod alle disse trusler for udpegningsgrundlagenes ynglefugle, og Danmarks Jægerforbund tager fortsat gerne aktivt del i bekæmpelsen.

Det kan være relevant i forbindelse med opstilling og tilsyn af fælder for ræv, mink, mårhund, krage og husskade ved fuglenes ynglepladser, ved etablering og røgtning af kunstgrave for (mårhund og) ræv som det allerede sker i flere fuglebeskyttelsesområder, samt i forbindelse med andre helt særlige tiltag, f.eks. regulering med fælder af store måger, som det kendes fra Hirsholmene. Ligeledes i tilfælde af mere traditionel prædator-regulering af mink, ræv, krage og husskade kan jægerne bidrage positivt. Danmarks Jægerforbund har oprettet et frivilligt reguleringskorps i flere af landets kommuner, som står til rådighed og gerne assisterer ved førnævnte opgaver.

Danmarks Jægerforbund opfordrer til at udvide mulighederne for mere intensiv regulering af udvalgte prædatorer i særligt afgrænsede, sårbare yngleområder.

Det kunne være regulering eller fældefangst af krage, skade og ræv i større dele af året i specifikke fuglebeskyttelsesområder.

Dilemma: Rydning af primære vildtarters levesteder.

Som nævnt er der et generelt markant interessefællesskab omkring at forbedre naturens tilstand og udvide naturarealet. Der findes imidlertid også en stor og væsentlig konflikt, idet et af de formodentlig væsentligste tiltag/virkemidler til at forbedre tilstanden af en lang række lysåbne naturtyper er at gennemføre omfattende rydninger af opvækst og etablere varig drift og pleje. Danmarks Jægerforbund anerkender tilgroning af lysåben natur som en trussel mod de lysåbne naturtyper og deres karakteristiske fauna og flora. De biotoper som ønskes fjernet (højstaudesamfund, pilekrat, unge lysåbne tilgroningsskove, tagrørsumpe, selvsåede nåletræstyknings af f.eks. bjergfyr osv.) er imidlertid også væsentlige leve- og skjulesteder for arter som rådyr, krondyr og fasan.

Rydning af den slags tilgroede arealer i f.eks. ådale, på heder og klitheder kan medføre forringelse af jagtmulighederne. Det vil i givet fald betyde et tab i jagtlejeindtægter for lodsejerne inkl. staten. Her bliver der behov for attraktive, fleksible aftaler og gode tilskudsordninger til jægere eller lodsejere, hvis der skal gøres håb om at opnå frivillige aftaler. Man bør derfor se nærmere på landdistriktsmidlerne og tilskudsordningerne for at sikre, at de kan anvendes til fremme af planerne.

Danmarks Jægerforbund foreslår, at der lægges op til at sikre delområder i ådalene, hvor højstaudesamfund og pilekrat efterlades urørt, og successionen forløber frit. Både med henblik på at sikre jagten, og for at sikre den biodiversitet af f.eks. svampe og insekter, som er tilknyttet disse biotopstyper.

Danmarks Jægerforbund finder, at høringsprocessen for Natura 2000 vand- og naturplaner har været langt overvejende præget af embedsmandsarbejde med en alt for lille inddragelse af lokalsamfundene. Det er netop hensigten med forvaltningen af Natura 2000-områder, at denne skal ske i indbyrdes forståelse mellem myndighed og befolkning.

Forvaltningen af Natura2000-områderne er mange steder afhængig af frivillige lodsejraftaler, og disse kan ikke opnås med succes medmindre lodsejerne har været inddraget i tankerne omkring planindhold.

Dette har ikke været tilfældet i udarbejdelsen af Natura 2000 planerne, som derfor mange steder har karakter af at være udformet, ikke med, men på trods af de berørte parter. Det giver en umiddelbar modvilje mod planerne, som kunne have været undgået med en større grad af borgerinddragelse.

Sluttelig skal jeg gøre opmærksom på, at Danmarks Jægerforbund ved flere lejligheder med stor succes har fungeret som facilitator overfor naturinteressenter og landbruget og vi stiller os naturligvis fortsat til rådighed i fremtidige forhandlingssituationer.

Danmarks Jægerforbund stiller sig selvfølgelig til rådighed i forhold til uddybning af vores anførte bemærkninger og/eller til rådighed med hjælp i form af vores mange engagerede lokale medlemmer samt vores fagstab med knap 50 medarbejdere.

Med venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Ole Roed Jakobsen
Formand